

Vaasan hallinto-oikeus

Korsholmanpuistikko 43, 4. krs (käyntiosoite)
PL 204, 65101 Vaasa (postiosoite)
sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

ASIA

Vastaselitys Vaasan hallinto-oikeudelle asiassa 457/2026 annettuun vastineeseen ja lausuntoon.

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan valitus Lupa- ja valvontaviraston päätöksestä 27.3.2026 päätösnumero 136/2026 asiassa Kemijärven suljetun sellutehtaan ympäristölupien muuttaminen ja betonijätteen hyödyntäminen käytöstä poistettavien altaiden täytöissä.

VASTASELITYS

Vastaus Stora Enso Oyj:n vastineeseen

Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on valituksessaan arvioinut lietteen ja sen sisältämän veden määrää koetoimintailmoituksen asiakirjoissa ja raportissa (Stora Enso Oyj:n Kemijärven entisen sellutehtaan jälkikäsitteilyammiksen ruoppaustarkkailu –loppuraportti 2019-2022) ilmoitettujen tietojen pohjalta. Loppuraportin mukaan kunnostuksen päätyttyä poistettu jäteliemäärä, 365 000 m³ oli merkittävästi suurempi kuin alun perin poistettavaksi suunniteltu, lupapäätöksen mukainen lietemäärä 280 000 m³. Päätöksessä 61/2019 (Kemijärven vanhan sellutehtaan jälkilammikon kunnostaminen) esitetään, että *suotovettä muodostuu pitkälliseen kokemukseen perustuvan tiedon mukaan noin viisinkertainen määrä ruopattavaan lietteeseen nähden. Ruopattava lietemäärä tulee olemaan noin 280 000 m³, jolloin työn aikana muodostuvan suotoveden määrä on noin 1 400 000 m³*. Koska ruopattu jäteliemäärä on ollut huomattavasti edellistä arviota suurempi, tämä on käytännössä tarkoittanut sitä, että myös suotovettä on ruoppauksen yhteydessä poistunut arvioitua enemmän.

Stora Enso Oyj:n vastineessa esitetään, että jälkilammikosta *imuruopattiin noin 365 000 m³ lammikon pohjalietettä, jonka kuiva-ainepitoisuus lammikossa vaihteli kymmenen prosentin molemmin puolin. Ruopattu liete oli siis hyvin vesipitoista. Irtovesi on poistunut geotuubeista jo ruoppauksen aikana ja se on johdettu sittemmin puhdistamon kautta vesistöön*. Jälkilammikon kunnostusta koskevissa asiakirjoissa ei esitetä tietoja vastineessa esitetyistä erillisistä irtovesistä, jotka olisivat poistuneet geotuubeista jo ruoppauksen aikana. Siten on perusteltua olettaa, että vastineessa esitetyillä ruoppauksen aikana poistuneilla irtovesillä tarkoitetaan päätöksessä (61/2019) kuvattua suotovettä, jonka laskennallinen osuus (yli 1 400 000 m³) on ollut viisinkertainen geotuubeihin päätyneen lietteen määrästä. Lopullinen geotuubeihin päätyneen lietteen määrä on siten ollut 365 000 m³. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen korjaa valituksessaan esittämän arvion geotuubeihin varastoituneen lieteveden määrästä Stora Enso Oyj:n vastineessa esitetyn uuden tiedon perusteella. Valitusta laadittaessa ei ole ollut tiedossa mikä on ollut geotuubeihin varastoidun lietteen kuiva-ainepitoisuus ja siten kuiva-aineen määrä alkutilanteessa. Vastineessa ei selkeästi esitetä mitä tarkoitetaan pohjalietteen kuiva-ainepitoisuudella, joka oli noin 10 %. Mikäli tällä tarkoitetaan geotuubeihin päätyneen lietteen kuiva-ainepitoisuutta, niin

alkutilanteessa geotuubeihin varastoitunutta kuiva-ainetta on ollut kaiken kaikkiaan yhteensä noin 36 500 k-m³.

Stora Enso Oyj on vastineessaan esittänyt, että geotuubeissa olevan ruopatun lietteen määrä on nyt kaiken kaikkiaan 100 000 tonnia ja lietteen sisältämä vesimäärä enintään noin 75 000 – 80 000 tonnia. Valituksen alaisen päätöksen asiakirjoista ei selviä miten vastineessa esitetty lietemäärä tai sen vesimäärä on laskettu tai arvioitu.

Valituksen alaisen päätöksen asiakirjoissa ja vastineessa esitetään, että geotuubeissa olevan lietteen kuiva-ainepitoisuus on tällä hetkellä 20-25 %. Geotuubien kuiva-ainepitoisuus on siten edellä olevaan oletukseen perustuen noussut noin kymmenestä prosentista noin kahteenkymmeneen prosenttiin. Geotuubeihin päätyneen lietteen kokonaismäärästä 365 000 m³ on täytynyt siten poistua geotuubien varastointiaikana suotovettä yhteensä noin 182 000 m³ (365 000 m³ - kiintoainesmäärä 36 500 k-m³/20%) - 219 000 m³ (365 000 m³ - kiintoainesmäärä 36 500 k-m³/25 %). Laskennallisesti geotuubeissa on siten lietettä tällä hetkellä noin 146 000 m³ (365 000 – 219 000 m³) – 183 000 m³ (365 000 – 182 000 m³), josta lietteeseen sitoutunutta vettä on noin 109 000 m³ – 146 500 m³. Koitoimintojen kautta geotuubikentältä poistuneiden lietteiden määristä Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole tarkkaa tietoa eikä niitä siten ole huomioitu edellä esitetyissä laskelmissa. Stora Enso Oyj:n vastineessa esitetään myös, että *mahdollisessa ruoppauslietteen jatkokuivauksessa tarkoituksenmukainen tavoite kuiva-ainepitoisuudelle voisi olla esimerkiksi noin 40-50 prosenttia*. Tällöin laskennallisesti vettä irtaaisi yhteensä geotuubikentällä varastoidusta lietteestä noin 44 500 m³.

Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että se on käyttänyt Fortum Waste Solutions Oy:n koitoimintapäätöksen perusteena olevien asiakirjojen tietoja arvioidessaan geotuubien sisältämän lietteen määriä ja kuiva-ainepitoisuutta sekä esimerkkinä asiaan liittyvistä epävarmuuksista ja osin epäselvyyksistä asiasta esitetyissä tiedoissa. Fortum Waste Solutions Oy:n koitoimintailmoituksen mukaan 3000 m³ lietemäärästä, kun kuiva-ainetta nostetaan n.20 prosentista 40 prosenttiin, vettä erottuu noin 1500 m³. Tämän arvion mukaan vettä erottuisi geotuubikentältä vielä yhteensä noin 73 000 m³ – 91 500 m³, mikäli geotuubeihin alkutilanteessa varastoidun lietteen kuiva-ainepitoisuus on ollut noin 10 prosenttia.

Geotuubeihin varastoituneen lietteen ja siihen sitoutuneen veden määristä nykytilanteessa on epäselvyyttä. Stora Enso Oyj:n vastineesta tulee hyvin esiin se tosiasia, että hakija ei ole vielä todellisuudessa selvillä siitä millä menetelmällä ja missä lietteen käsittely aiotaan suorittaa ja kuinka paljon vesiä siitä muodostuu. Ennen valituksen alaisen päätöksen perusteena olevan hakemuksen ratkaisua, geotuubeihin varastoituneen lietteen ja siihen varastoituneen veden määristä tulee esittää selkeät ja tarkat selvitykset sekä laskelmat, joiden mukaan mahdollisessa kuivauksessa syntyvien jätevesien käsittelyn tarvetta ja sen ympäristöriskejä voidaan arvioida.

Stora Enso Oyj on vastineessaan esittänyt, että *ruopatun lietteen jatkokäsittelyyn mahdollisesti liittyvä vesien käsittely on tarkoituksenmukaista ratkaista siinä vaiheessa, kun geotuubeissa olevan lietteen käsittelymenetelmä on selvillä, sillä se vaikuttaa muodostuvien vesien määrään ja laatuun. Samalla laaditaan myös asianmukainen riskinarvio esitetystä menetelmästä*. Vastineessa tunnustetaan, että geotuubeissa olevan lietteen käsittelymenetelmä vaikuttaa muodostuvien vesien

määrään ja laatuun sekä niiden käsittelystä seuraaviin ympäristöriskeihin. Nämä vielä arvioimattomat riskit kohdistuvat niihin toimintoihin, joita valituksen alainen päätös koskee, kuten muun muassa jälkilammikkoon. Koska nykytilanteessa muun muassa jälkilammikko muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden geotuubikentän kanssa ja valituksen alaisen päätöksen toimintojen kanssa, lietteen jatkokäsittelyyn liittyvä vesienkäsittely tulisi ratkaista ensin tai samassa yhteydessä valituksen alaisen päätöksen perusteena olevan hakemuksen ratkaisun kanssa.

Vastaus Lupa- ja valvontaviraston antamaan lausuntoon

Lupa- ja valvontavirasto on esittänyt lautakunnan valituksesta antamassaan lausunnossa, että se on arvioinut, *että ratkaistaessa vireillä olevaa korkeimman hallinto-oikeuden palauttamaa ruopatus lietteen käsittelyä koskevaa asiaa, otetaan huomioon tämä päätös ja jälkilammikon käsittelyn lopettaminen, joten geotuubien valumavedet voidaan siinä päätöksessä määrätä käsiteltäväksi erikseen ja johdettavaksi niin, ettei jälkilammikkoon aiheudu päästöjä – myös käsittelyyn liittyvät riskit arvioidaan vasta siinä päätöksessä.*

Vaikka Lupa- ja valvontavirasto esittää, että geotuubien valumavedet voidaan määrätä käsiteltäväksi ja johdettavaksi niin, ettei jälkilammikkoon aiheudu päästöjä, riski siihen on kuitenkin olemassa jo geotuubikentän sijainnin vuoksi. Siksi käsittelystä aiheutuvia riskejä ja edellytyksiä ehkäistä niitä lupamääräyksillä voidaan arvioida vasta asian käsittelyn yhteydessä. Lupa- ja valvontavirasto ei siten voi, tietämättä edes valittavaa lietteiden käsittelymenetelmää, arvioida miten annettavan lupapäätöksen lupamääräyksillä voidaan todellisuudessa estää jälkilammikkoon aiheutuvat päästöt. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että asia ratkaistaan ensin tai samanaikaisesti, jotta siihen liittyvät riskit on arvioitu ennen valituksen alaisen päätöksen ratkaisua.

Lupa- ja valvontavirasto on lisäksi vedonnut lausunnossaan lupapäätöksen perusteluihin, jossa se on esittänyt, *että geotuubeista tulevat vedet on käsiteltävä riittävällä tavalla, mutta käsittelymenetelmä ei ole sidoksissa nyt paikalla oleviin tai annetun päätöksen mukaisiin järjestelmiin. Hakijan on esitettävä riittävä vesienkäsittelymenetelmän, kun geotuubeihin varastoidun lietteen käsittelymenetelmä on selvillä. Valittava käsittelymenetelmä vaikuttaa muodostuvien vesien määrään ja laatuun.* Koska valittava käsittelymenetelmä vaikuttaa muodostuvien vesien määrään ja laatuun, Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toistaa valituksessa esittämänsä näkemyksen siitä, ettei lupaviranomaisella ole ollut edellytyksiä arvioida ovatko geotuubien varastointialueen vesienkäsittelyn sekä kaatopaikkavesien käsittelyä ja jälkilammikkoa koskevan asian yhteisvaikutukset lupaharkinnan kannalta huomattavia ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Valituksen alaisena olevassa päätöksessä ratkaistaan jälkilammikosta poistettavan veden käsittelyn lopettamista koskevan asian osalta Korkeimman hallinto-oikeuden 23.2.2022 tekemällä päätöksellä (9, 20/1/21) palauttamaa asiaa. Stora Enso Oyj on Lapin ELY-keskuksen hyväksynnällä katsonut jälkilammikon kunnostamisen loppuun suoritetuksi ja esittänyt asiasta loppuraportin siitä huolimatta, että Korkein hallinto-oikeus on palauttanut sitä koskevan asian uudelleen ratkaistavaksi. Koska korkein hallinto-oikeus on yhtynyt Vaasan hallinto-oikeuden näkemykseen siitä, että ratkaisu jälkilammikosta poistettavan veden käsittelyn lopettamisesta voidaan tehdä vasta kun veden

Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuolto
Ympäristöterveyslautakunta
Kemijärven kaupunki
Kemijärvi – Pelkosenniemi – Savukoski – Salla

Vastaselitys
24.9.2026
175/11.00.03/2025
Päätöksen liite
(4)

laadusta on ruoppauksen ja lietteiden kuivattamisen ja muun käsittelyn jälkeen esitetty riittävää selvitystä, perusteet arvioida jälkilammikkoon 11 hehtaarin alalle jätetystä lietteestä aiheutuvat riskit on olemassa. Siten edellä mainitut riskit tulee huomioida valvoessa ja ratkaistaessa Korkeimman hallinto-oikeuden palauttamaa asiaa.

Kemijärvellä 24.9.2026

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta